EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 18.8.2020.
COM(2020) 385 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE

EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU I REVIZORSKOM SUDU O UPRAVLJANJU JAMSTVENIM FONDOM EUROPSKOG FONDA ZA STRATEŠKA ULAGANJA ZA 2019.

{SWD(2020) 162 final}

SADRŽAJ

1. Uvod 2
2. Operativni kontekst 2
3. Financijski izvještaji i znatne proračunske transakcije 2019. 3
3.1. Financijski izvještaji Jamstvenog fonda EFSU-a na dan 31. prosinca 2019. 3
3.2. Operacije EFSU-a u okviru jamstva EU-a 3
3.3. Izdvajanje rezervacija Jamstvenog fonda EFSU-a 4
3.4. Aktivacije i upotreba jamstva EU-a 4
4. Upravljanje Jamstvenim fondom EFSU-a 2019. 5
4.1. Financijsko upravljanje 5
4.2. Kretanja na tržištu 2019. 5
4.3. Sastav i ključne značajke rizika za portfelj 5
4.4. Uspješnost 6
5. Procjena primjerenosti ciljnog iznosa i razine Jamstvenog fonda EFSU-a 6

1. UVOD

Pravna osnova za ovo izvješće je Uredba (EU) 2015/1017 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2015. o Europskom fondu za strateška ulaganja, Europskom savjetodavnom centru za ulaganja i Europskom portalu projekata ulaganja i o izmjeni uredaba (EU) br. 1291/2013 i (EU) br. 1316/2013 – Europski fond za strateška ulaganja[1] („Uredba o EFSU-u"). Uredba o EFSU-u izmijenjena je Uredbom (EU) 2017/2396 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2017. u pogledu produljenja trajanja Europskog fonda za strateška ulaganja i uvođenja tehničkih poboljšanja za taj fond i Europski savjetodavni centar za ulaganja[2] („Izmjena EFSU-a 2.0"). Izmjenama EFSU-a 2.0 povećana je, među ostalim, veličina jamstva EU-a i prilagođen je ciljni iznos. Europska komisija i Europska investicijska banka („EIB") potpisale su 22. srpnja 2015. Sporazum o upravljanju EFSU-om i odobravanju jamstva EU-a („Sporazum o EFSU-u") koji je izmijenjen i potvrđen 21. srpnja 2016., 21. studenoga 2017., 9. ožujka 2018., 20. prosinca 2018., 27. ožujka 2020. i 27. travnja 2020.

Člankom 16. stavkom 6. Uredbe o EFSU-u propisuje se da Komisija svake godine do 31. svibnja podnosi Europskom parlamentu, Vijeću i Revizorskom sudu godišnje izvješće[3] o upravljanju Jamstvenim fondom EFSU-a u prethodnoj kalendarskoj godini, uključujući procjenu primjerenosti ciljnog iznosa i razine Jamstvenog fonda EFSU-a i potrebe za njegovim dopunjavanjem. To godišnje izvješće sadržava prikaz financijskog stanja Jamstvenog fonda EFSU-a na kraju prethodne kalendarske godine, financijske tokove tijekom prethodne kalendarske godine te važne transakcije i sve relevantne informacije o financijskim izvještajima. Izvješće uključuje i informacije o financijskom upravljanju, uspješnosti i rizicima Jamstvenog fonda EFSU-a na kraju prethodne kalendarske godine.

2. OPERATIVNI KONTEKST

Jamstvom EU-a[4] pokrivaju se operacije financiranja i ulaganja koje je EIB potpisao u okviru glavnog dijela za infrastrukturu i inovacije, a Europski investicijski fond u okviru dijela za mala i srednja poduzeća te odjeljka dijela za infrastrukturu i inovacije koji se odnosi na financiranje ulaganja u mala i srednja poduzeća/srednje kapitalizirana poduzeća. Jamstvom EU-a pokriven je jedan dio operacija EFSU-a, dok drugi dio tih operacija Grupa EIB-a[5] provodi na vlastiti rizik.

U skladu s člankom 12. Uredbe o EFSU-u, Jamstveni fond EFSU-a rezerva je likvidnosti iz koje se EIB-u isplaćuju sredstva u slučaju aktiviranja jamstva EU-a. U skladu sa Sporazumom o EFSU-u između EU-a i EIB-a aktivirana jamstva isplaćuju se iz Jamstvenog fonda EFSU-a ako je njihov iznos veći od iznosa sredstava koji je EIB-u na raspolaganju na računu Europskog fonda za strateška ulaganja. Račun EFSU-a, kojim upravlja EIB, uveden je radi naplate prihoda EU-a i vraćenih iznosa od operacija EFSU-a pokrivenih jamstvom EU-a te, ovisno o raspoloživom saldu, za plaćanje aktiviranog jamstva EU-a.

Jamstvenom fondu EFSU-a postupno se dodjeljuju sredstva ovisno o povećanju izloženosti jamstva EU-a.

U skladu s člankom 12. stavkom 4. Uredbe o EFSU-u sredstvima Jamstvenog fonda EFSU-a

---

1 SL L 169, 1.7.2015., str. 1.

2 SL L 345, 27.12.2017., str. 34.

3 Ovo je peto izvješće o Jamstvenom fondu EFSU-a. Za prošla izvješća vidjeti COM(2016) 353 final, COM(2017) 326 final, COM(2018) 345 final i COM(2019) 244 final.

4 Izmjenama EFSU-a 2.0 veličina jamstva EU-a povećana je sa 16 milijardi EUR na 26 milijardi EUR.

5 Izmjenom EFSU-a 2.0 iznos jamstva Grupe EIB-a povećan je s 5 milijardi EUR na 7,5 milijardi EUR.

izravno upravlja Komisija i ona se ulažu u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja i odgovarajućim bonitetnim zahtjevima.

Europska investicijska banka i Europski investicijski fond zaduženi su za procjenu i praćenje rizika pojedinačnih operacija uz potporu jamstva EU-a. Komisija na temelju njihova izvješća i koherentnih i razboritih pretpostavki o budućim aktivnostima osigurava odgovarajući ciljni iznos i razinu Jamstvenog fonda EFSU-a koji je predmet revizije. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe o EFSU-u, Europska investicijska banka i Europski investicijski fond podnijeli su izvješće Komisiji i Europskom revizorskom sudu u ožujku 2019.

U skladu s člankom 16. stavkom 2. Uredbe o EFSU-u godišnje izvješće koje EIB podnosi Europskom parlamentu i Vijeću sadržava konkretne informacije o ukupnom riziku povezanom s operacijama financiranja i ulaganja provedenima u okviru EFSU-a te o aktivacijama jamstava.

3. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I ZNATNE PRORAČUNSKE TRANSAKCIJE 2019.

Financijske informacije o EFSU-u navedene su u nastavku i raščlanjene na četiri odjeljka: 1. financijsko stanje Jamstvenog fonda EFSU-a na dan 31. prosinca 2019., 2. operacije EFSU-a obuhvaćene jamstvom EU-a koje je izvršila Grupa EIB-a na dan 31. prosinca 2019., 3. izdvajanje rezervacija Jamstvenog fonda EFSU-a i 4. aktivacije i upotreba jamstva EU-a.

3.1. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI JAMSTVENOG FONDA EFSU-A NA DAN 31. PROSINCA 2019.

Na dan 31. prosinca 2019. ukupna imovina Jamstvenog fonda EFSU-a[6] iznosila je 6 688 milijuna EUR. Ta je imovina obuhvaćala ulagački portfelj klasificiran kao raspoloživ za prodaju (6 654 milijarde EUR), valutne unaprijedne ugovore o prodaji USD koji se temelje na pozitivnoj neto sadašnjoj vrijednosti i klasificirani su kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak (3 milijuna EUR) te novac i novčane ekvivalente (31 milijuna EUR).

U pogledu izjave o financijskim rezultatima za 2019.[7], Jamstveni fond EFSU-a završio je godinu s gospodarskim rezultatom od 21,7 milijuna EUR. Glavni doprinos rezultat je pozitivnih neto prihoda od kamata u iznosu od 18,3 milijuna EUR i neto dobiti od prodaje vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju[8] (17,1 milijun EUR). To je prebijeno negativnim rezultatom revalorizacije strane valute u iznosu od –13,1 milijun EUR[9]. Preostali neto rashodi u iznosu od –0,6 milijuna EUR uglavnom su obuhvaćali naknade za skrbnike.

3.2. OPERACIJE EFSU-A U OKVIRU JAMSTVA EU-A

Izloženost jamstva EU-a u odnosu na isplaćene nepodmirene operacije EFSU-a koje je provodila Grupa EIB-a iznosila je 17,7 milijardi EUR na dan 31. prosinca 2019., od neto dostupne zakonske obveze[10] od 25,8 milijardi EUR jamstva EU-a. Iznos od

6 Revidirani financijski izvještaji Jamstvenog fonda EFSU-a objavljeni su u Radnom dokumentu službi Komisije uz izvješće o Jamstvenom fondu EFSU-a

7 Vidjeti radni dokument službi Komisije uz izvješće o Jamstvenom fondu EFSU-a, str. 6.

8 Neto iznos sastoji se od dobitaka u iznosu od 18,5 milijuna EUR i gubitaka u iznosu od 1,4 milijuna EUR.

9 Nakon zaštite od valutnog rizika dijela portfelja denominiranog u USD.

10 U skladu s člankom 11. Izmjena EFSU-a 2.0, jamstvo EU-a niti u jednom trenutku ne premašuje 26 milijardi EUR, a prije 6. srpnja 2018. ne premašuje 16 milijardi EUR. Aktivacije i upotrebe jamstva EU-a i odredbe za proizvode portfeljnog jamstva u okviru dijela za mala i srednja poduzeća odbijaju se od maksimalnog iznosa jamstva EU-a.

17,6 milijardi EUR zabilježen je kao nepredviđena obveza u bilješkama uz financijske izvještaje EU-a za 2019., dok je rezerviranje priznato za preostali iznos od 0,1 milijardu EUR (74 milijuna).

Operacijama EFSU-a kojima upravlja EIB u okviru dijela za infrastrukturu i inovacije u 2019. ostvaren je neto prihod za EU u iznosu od 299,5 milijuna EUR[11]. U financijskim izvještajima EU-a za 2019. od tog su iznosa na dan 31. prosinca 2019. zabilježena neto potraživanja Komisije prema EIB-u u iznosu od 50,8 milijuna EUR.

Za operacije EFSU-a u okviru dijela za MSP-ove troškovi EU-a u 2019. iznosili su 109,9 milijuna EUR[12]. Od toga su naknade i troškovi EIF-a u iznosu od 37,9 milijuna EUR evidentirani u financijskim izvještajima EU-a za 2019. plativi EIF-u nakon 31. prosinca 2019.

3.3. IZDVAJANJE REZERVACIJA JAMSTVENOG FONDA EFSU-A

U 2019. ukupno je odobreno 357 milijuna EUR odobrenih proračunskih sredstava koja se odnose na izdvajanje rezervacija Jamstvenog fonda EFSU-a. Od toga je 167 milijuna EUR odobrenih proračunskih sredstava odobreno Odlukom Komisije C(2019) 875[13]. Dodatna odobrena sredstva za preuzimanje obveza u iznosu od 190 milijuna EUR preuzeta su kao namjenski prihodi.

Tijekom godine u Jamstveni fond EFSU-a uplaćen je ukupni iznos od 1 166 milijuna EUR. Najveći dio tog iznosa uplaćen je iz odobrenih sredstava za plaćanje iz općeg proračuna EU-a, a iznos od 163 milijuna EUR vraćen je kao namjenski prihod (136 milijuna EUR prihoda EFSU-a i 27 milijuna EUR prihoda Instrumenta za povezivanje Europe), dok je iznos od 3 milijuna EUR prenesen kao dodatna odobrena sredstva za plaćanje na kraju proračunske godine.

3.4. AKTIVACIJE I UPOTREBA JAMSTVA EU-A

U skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom (a) Sporazuma o EFSU-u 2019. aktivirano je jamstvo EU-a u iznosu od 3,5 milijun EUR u vezi s jednom neispunjenom vlasničkom operacijom u okviru dijela za infrastrukturu i inovacije. Osim toga, aktiviran je iznos od 1,4 milijuna EUR za troškove financiranja EIB-a[14], 27,3 milijuna EUR za vrijednosna usklađenja[15] i 0,14 milijuna EUR za troškove povrata[16]. U okviru dijela za MSP-ove izvedena je jedna aktivacija u iznosu od 8,1 milijun EUR za zaštitu od valutnog rizika za valute osim eura.

Sve aktivacije plaćene su iz sredstava dostupnih na računu EFSU-a. Nije bilo aktivacija plaćenih iz Jamstvenog fonda EFSU-a.

---

11 Taj iznos uključuje 135 milijuna EUR neostvarenih prihoda koji proizlaze iz povećanja fer vrijednosti portfelja vlasničkih ulaganja u dijelu za infrastrukturu i inovacije na dan 31. prosinca 2019. u odnosu na 31. prosinca 2018.

12 Taj iznos uključuje 69,5 milijuna EUR financijskih rezervacija u pogledu dužničkih portfelja dijela za MSP-ove te 4,3 milijuna EUR neostvarenih rashoda koji proizlaze iz smanjenja fer vrijednosti portfelja vlasničkih ulaganja u dijelu za MSP-ove na dan 31. prosinca 2019. u odnosu na 31. prosinca 2018.

13 Odluka Komisije od 11.2.2019. o donošenju godišnjeg programa rada za 2019. za Glavnu upravu za gospodarske i financijske poslove, koja služi kao odluka o financiranju.

14 Vidjeti članak 8. stavak 1. točku (d) Sporazuma o EFSU-u.

15 Vidjeti članak 8. stavak 1. točku (b) Sporazuma o EFSU-u.

16 Vidjeti članak 8. stavak 1. točku (d) i članak 11. stavak 7. Sporazuma o EFSU-u.

4. UPRAVLJANJE JAMSTVENIM FONDOM EFSU-A 2019.

4.1. FINANCIJSKO UPRAVLJANJE

Ulagački portfelj Jamstvenog fonda EFSU-a ulaže se u skladu s načelima upravljanja propisanima u Odluci Komisije C(2016) 165 od 21. siječnja 2016. kojom se odobravaju smjernice za upravljanje imovinom Jamstvenog fonda EFSU-a.

U tim smjernicama predviđa se da će se imovinom iz ulagačkog portfelja osigurati dovoljna likvidnost za moguća aktiviranja jamstva i istodobno nastojati postići optimalna razina povrata i rizika koja je u skladu s održavanjem visokog stupnja sigurnosti i stabilnosti.

Donesene su strategije ulaganja i upravljanja rizikom utemeljene na ciljevima ulaganja i tržišnim izgledima. Ulagačkim pristupom nastojala se postići veća diversifikacija među različitim razredima imovine s fiksnim prinosom.

4.2. KRETANJA NA TRŽIŠTU 2019.

U 2019. su na tržištima fiksnih prihoda zabilježene znatne fluktuacije, pri čemu se njemačka 10-godišnja obveznica kretala u rasponu od oko 1 %, između 0,27 % (u siječnju) i –0,72 % (u kolovozu).

Početkom godine na tržištima se očekivalo oživljavanje gospodarstva i rast inflacije. Očekivalo se da će Europska središnja banka (ESB) početi povećavati kamatne stope, a američki Federal Reserve s tim nastaviti. Međutim, dugotrajni pregovori o trgovinskom sporazumu između SAD-a i Kine izazvali su veliku nesigurnost. Obje su strane pribjegavale naglom i neočekivanom povećanju carina, bez održivog rješenja na pomolu. Nesigurnost je ostala visoka i u Europi zbog prijetnji carinama koje je SAD nametao glavnim industrijama, prije svega automobilskoj. Zbog toga su patili globalni lanci opskrbe, što je naštetilo proizvodnom sektoru, a kapitalni su se izdaci počeli odgađati.

Sve je to povećalo potražnju za sigurnom imovinom, a obveznice su u svim kategorijama imovine imale dobre rezultate. Prinosi su se pak smanjivali sve dok u kolovozu nisu dosegnuli najnižu razinu. Do tada se globalni rast usporio, a inflacija je u Europi bila neznatno veća od 1 %. Kako bi poduprli gospodarstvo, Federal Reserve počeo je smanjivati kamatne stope u srpnju, a ESB u rujnu, te je potonji ponovno pokrenuo program kupnje vrijednosnih papira.

Pozitivno je bilo i to što se uslužni sektor u velikim gospodarstvima općenito pokazao otpornim. Krajem godine činilo se vrlo vjerojatnim da će SAD i Kina sklopiti djelomičan trgovinski sporazum. Tržišno se raspoloženje poboljšalo te je u kombinaciji s nižom likvidnošću i promjenom strukture portfelja/prodajom vrijednosnih papira krajem godine čija je vrijednost porasla došlo do oživljenja prinosa, a njemačka državna obveznica zaustavila se na oko –0,20 %.

Općenito, razlike prinosa drugih europskih državnih obveznica (EGB) u odnosu na njemačku smanjile su se, u slučaju Italije i Španjolske, i do 110 baznih bodova na 10-godišnjoj točki dospijeća. Ostali sektori s fiksnim prinosom, kao što su nadnacionalni dug, poddržavni dug i dug agencija zajedno s pokrivenim i korporativnim obveznicama također su imali dobre rezultate tijekom godine.

4.3. SASTAV I KLJUČNE ZNAČAJKE RIZIKA ZA PORTFELJ

Na dan 31. prosinca 2019. investicijski portfelj sastojao se uglavnom od vrijednosnih papira

koje su izdala javna državna tijela, državna tijela niže razine vlasti, nadnacionalna tijela i agencije (SSA) i strane vlade (47 % tržišne vrijednosti u odnosu na 59 % za referentnu vrijednost) i pokrivenih obveznica (18 % tržišne vrijednosti u odnosu na 20 % za referentnu vrijednost). Ostatak je većinom izdvojen za neosigurane obveznice koje su izdale korporacije i financijske institucije. Otprilike 6 % portfelja uloženo je u likvidna ulaganja s visokim rejtingom (AA/AAA) denominirana u USD. Ograničena je izloženost tih ulaganja valutnom riziku. Krajem 2019. izloženost portfelja obveznicama koje ispunjavaju uvjete okolišnih, socijalnih i upravljačkih kriterija bila je iznad 6 %, više od pet puta veća u usporedbi s njegovom referentnom vrijednošću.

Trajanje portfelja[17] na kraju 2019. iznosilo je 3,07 godina. Prosječan kreditni rejting je BBB+.

Većina portfelja ulaže se u likvidne vrijednosne papire, a primjereni dio (21 % ukupne vrijednosti portfelja) dospijeva za manje od 12 mjeseci.

Profil portfelja, u pogledu trajanja, kreditnog rizika i likvidnosti, kalibriran je u skladu s predviđenim novčanim tokovima koji proizlaze iz operacija EFSU-a u okviru jamstva EU-a (npr. predviđene aktivacije, prihodi).

4.4. USPJEŠNOST

Godišnja uspješnost izračunana je na vremenski ponderiranoj osnovi kako na nju ne bi utjecala veličina portfelja, koji se tijekom godine nastavio znatno povećavati.

U vrlo zahtjevnim tržišnim okolnostima zbog općenito negativnih ili povijesno niskih prinosa u kombinaciji s velikom nestabilnošću tržišta i nesigurnostima, Fond je 2019. ostvario godišnju ukupnu uspješnost od 1,239 %. Taj je povrat u skladu s godišnjom uspješnošću referentne vrijednosti EFSU-a (2,302 %).

5. PROCJENA PRIMJERENOSTI CILJNOG IZNOSA I RAZINE JAMSTVENOG FONDA EFSU-A

Na dan 31. prosinca 2019. ukupni je broj zaključenih operacija u okviru EFSU-a, kojima je bilo obuhvaćeno 28 država članica, iznosio 68,7 milijardi EUR, od čega je dio za infrastrukturu i inovacije potpisao 49,2 milijarde EUR (532 operacije), a dio za mala i srednja poduzeća (MSP) 19,5 milijardi EUR (630 operacija). To je ukupno znatno povećanje u odnosu na 2018. na kraju koje su ukupni potpisi iznosili 53,6 milijardi EUR.

Na dan 31. prosinca 2019. ukupna nepodmirena isplaćena izloženost pokrivena jamstvom EU-a iznosila je 17,7 milijardi EUR (16,1 milijardi za dio za infrastrukturu i inovacije i 1,6 milijardi za dio za MSP-ove), u odnosu na 15,8 milijardi EUR 2018.

Izloženost proračuna EU-a mogućim budućim plaćanjima u okviru jamstva EU-a u pogledu potpisanih operacija (isplaćenih i neisplaćenih) iznosila je 21,9 milijardi EUR (18,3 milijarde za dio za infrastrukturu i inovacije i 3,6 milijardi za dio za MSP-ove).

U dijelu za infrastrukturu i inovacije izloženost zbog nepodmirenih već isplaćenih iznosa pokrivenih jamstvom EU-a iznosila je 16,1 milijardu EUR, od čega se 15,2 milijarde EUR

[17] Podaci o trajanju odnose se na „izmijenjeno trajanje” kojim se mjeri cjenovna osjetljivost obveznice na promjene kamatnih stopa. Podatak se temelji na pretpostavci da su cijena vrijednosnog papira i kamate u obrnutom odnosu.

odnosi na dužničke operacije, a jedna milijarda eura na vlasničke operacije[18].

Nastanu li zbog tih operacija dijela za infrastrukturu i inovacije ikakvi gubitci, oni će se pokriti jamstvom EU-a u skladu s odredbama Sporazuma o EFSU-u. Konkretno, jamstvo EU-a u okviru dijela za infrastrukturu i inovacije dodjeljuje se u obliku portfelja s tranšom prvog gubitka za pokriće operacija u okviru dužničkih portfelja dijela za infrastrukturu i inovacije te portfelja vlasničkih ulaganja nacionalne razvojne banke dijela za infrastrukturu i inovacije. U okviru standardnog portfelja vlasničkih ulaganja dijela za infrastrukturu i inovacije jamstvo EU-a u obliku je potpunog jamstva pod uvjetom da EIB na vlastiti rizik ulaže isti iznos sredstava na osnovi pari passu.

Na dan 31. prosinca 2019. na temelju okvira za MSP-ove, ukupna nepodmirena isplaćena izloženost pokrivena jamstvom EU-a bila je 1,6 milijardi EUR, od čega je 1,2 milijarde EUR bilo namijenjena za jamstvene operacije, a 0,4 milijarde EUR za vlasničke operacije[19].

Nastanu li zbog jamstvenih operacija dijela za MSP-ove ikakvi gubitci, oni će se pokriti prvenstveno doprinosima iz instrumenta za davanje jamstava MSP-ovima InnovFin, iz instrumenta kreditnog jamstva COSME, instrumenta jamstva za kulturne i kreativne sektore i jamstvenog financijskog instrumenta Programa Europske unije za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI). U slučaju vlasničkih proizvoda dijela za MSP-ove, gubici će se pokriti jamstvom EU-a u okviru EFSU-a i tranšom prvog gubitka InnovFina (u slučaju odjeljka 2. dijela za vlasničke proizvode).

Ciljni iznos Jamstvenog fonda EFSU-a utvrđen je iznosom od 35 % ukupnih obveza jamstva EU-a[20]. Procjena rizika različitih proizvoda koji se podupiru iz Jamstva EU-a pokazuje da bi ukupni proračun Unije bio primjereno zaštićen od mogućih aktivacija u okviru jamstva EU-a tom ciljnom stopom, uzimajući u obzir povrate, prihode i priljeve iz operacija EIB-a. Stoga se ciljna stopa od 35 % smatra primjerenom.

Jamstveni fond EFSU-a je u fazi izgradnje do 2022., stoga će se procjena o dopunjavanju izvesti naknadno.

[18] Zbog zaokruživanja dviju vrijednosti za dužničke i vlasničke operacije one iznose 16,1 milijardu, umjesto 16,2 milijarde.

[19] Kao što je vidljivo iz financijskih izvještaja EU-a na dan 31. prosinca 2019., ne uključujući ugovore o jamstvu koji postaju dostupni 2020.

[20] Vidjeti članak 12. stavak 5. Uredbe o EFSU-u.